

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רכז

ערב שבת קודש
פרשת בשלח
יום הבהיר י' בשבט התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י' בשבט ה'תשע"ח - י"ז בשבט ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' בשבט	הלכות כלאים פרק ט-י. הלכות מתנות עניים.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי שבת פרק יד.	מל"ת מב. מ"ע קכ. מל"ת רי.
ש"ק	י"א בשבט	פרק ב-ד.	פרק טו.	מ"ע קכא. מל"ת ריא. מ"ע קכג. מל"ת ריב.
א'	י"ב בשבט	פרק ה-ז.	פרק טז.	מ"ע קכד. מל"ת ריג. מ"ע קכב. מל"ת ריד.
ב'	י"ג בשבט	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ת רלב.
ג'	י"ד בשבט	הלכות תרומות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
ד'	ט"ו בשבט	פרק ד-ו.	פרק יט.	מל"ת קנד.
ה'	ט"ז בשבט	פרק ז-ט.	פרק כ.	מל"ת קלג. קלד.
ו'	י"ז בשבט	פרק י-יב.	פרק כא.	מל"ת קלה. קלו.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.34	5.08.5	12.24	11.54	9.14	6.46	5.45	5.23	4.36	ו', י' בשבט
5.35	5.09.4	12.24	11.54	9.14	6.45	5.45	5.23	4.36	ש"ק, י"א בשבט
5.36	5.10.4	12.24	11.54	9.14	6.45	5.44	5.23	4.35	א', י"ב בשבט
5.37	5.11.3	12.24	11.54	9.14	6.44	5.44	5.22	4.35	ב', י"ג בשבט
5.38	5.12.2	12.24	11.54	9.13	6.44	5.43	5.22	4.34	ג', י"ד בשבט
5.38	5.13.1	12.24	11.54	9.13	6.43	5.43	5.21	4.34	ד', ט"ו בשבט
5.39	5.14.1	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.21	4.34	ה', ט"ז בשבט
5.40	5.15.0	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.20	4.33	ו', י"ז בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י
בשלח	5:47	4:32	5:49	4:46	5:47	4:32	5:50	4:50
יתרו	5:53	4:39	5:55	4:53	5:53	4:39	5:56	4:57

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03*9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474*ISSN 0793

להט להפצת היהדות, עד כדי מסירות נפש

מנין לקח נחשון בן עמינדב היתר למסור את נפשו? • נחשון ידע שישנה דרך אחת – ההליכה למתן תורה, גם אם לצורך זה יש לקפוץ לים! • כזו הייתה הנהגת הרבי, וזוהי גם עבודתנו: התעסקות בהפצת היהדות והמעיינות – ללא חשבונות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ישראל דין של בני־נח⁵, ויש פלוגתא בראשונים ואחרונים⁶ אם בן־נח מחויב במסירת נפש⁷. ואם נאמר שבני־נח אינם מחויבים במסירת נפש, אסור להם למסור נפשם, כיוון שהם מצווים על שפיכות דמים אפילו של עצמו, כמו שכתוב⁸ "אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש". ועל־פי זה נמצא שהיה אסור לנחשון למסור נפשו. ואפילו לפי השיטות שסבירא־ליה שלפני מתן־תורה לא נהגו בני־ישראל כבני־נח – הרי זה דווקא לחומרא ולא לקולא⁹. ובמילא היה אסור למסור נפש.

אלא, נחשון ידע, שכאשר הקב"ה הוציא את בני־ישראל ממצרים, אמר: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"¹⁰, היינו, שממצרים צריכים לילך להר סיני לקבל את התורה. ובמילא לא נוגע לו מה נעשה באמצע הדרך. הוא יודע שצריכים לילך להר סיני. ואם יש באמצע ים – אין זה שייך אליו, עליו לקפוץ לים ולהמשיך לילך עד שיגיע למתן־תורה.

א. 'בפרשה השייכת ל... יום ההילולא [..]. פרשת בשלח, מדובר אודות המעמד ומצב שהיה אצל בני־ישראל ברגעים שלפני קריעת ים סוף. קריעת ים סוף היתה אחד הנסים הגדולים, כלשון רז"ל² "קשה כקריעת ים סוף". קריעת ים סוף היתה הכנה למתן־תורה וגם לגאולה העתידה³.

כיצד באו לקריעת ים סוף? – מסופר על כך בחלק הפרשה – שלישי [..].⁴ היה יהודי, נחשון בן עמינדב, שמסר נפשו וקפץ לים, ועל־ידי זה פעל ההמשכה בכל בני־ישראל והמשיך את הנס של קריעת ים סוף בעולם למטה.

ב. קפיצת נחשון בן עמינדב לים, היתה באותו זמן ובאותו מצב, עניין שלא היה מחוור לגמרי ("ניט אינגאַנצן אויסגעהאַלטן"): ידועה השיטה שקודם מתן־תורה היה לבני־

(1) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א ס"ע 134 ואילך במהדורה זו נתווספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה (ע"פ סרט־הקלטה).

(2) פסחים קיח, א. סוטה ב, א. וש"נ.

(3) שהרי גם לעתיד לבוא יהי ענין של בקיעת מים, אלא שיהי זה ב"נהר" (ישעי' יא, טו), ע"ד שהי' אז ב"ים" (מהנחה בלתי מוגה).

(4) ראה מכילתא עה"פ פרשתנו (בשלח) יד, כב. ועוד.

(5) ראה אנציק' תלמודית ערך בן נח בתחלתו. וש"נ.

(6) ראה אנציק' שם ע' שנ ואילך. וש"נ.

(7) ראה גם לעיל ע' 16. וש"נ.

(8) נח ט, ה.

(9) ראה אנציק' תלמודית ערך אבות (א) ס"ה (ס"ע לו). וש"נ.

(10) שמות ג, יב.

מתוך מסירת נפש. היה זה ברוסיה בזמנים שחברי ה"יעוועקציע" סערו ("געבושעוועט"). ולקבל על עצמו אז נשיאות להפיץ תורה ומצוות ופנימיות התורה – היה זה עניין הפכי מסדר המדינה, היפך הטבע, ובשביל זה היה צורך במסירת הנפש והגוף בפועל ממש. ומסירת נפש זו דרש גם מאלו שהלכו עמו והשתתפו בעבודתו.

ג. מסופר במדרש¹¹ על פרשת היום, ששייך ליום ההילולא [. .], שבאותה שעה היו אצל בני ישראל ד' כתות: כתה אחת אמרה "ניתנה ראש ונשובה מצרימה". כתה שנייה אמרה שצריכים להלחם עם המצריים. כתה שלישית טענה שצריכים לברוח למדבר. ורק כתה אחת היתה סבורה שמותר או שצריכים לילך לים.

לא מצינו דין שצריך לדרוש מהזולת מסירת נפש כזו. הנה במה דברים אמורים, כאשר לא מרגישים שישנה שליחות מלמעלה

הגם שבשלחן ערוך לא מצינו דין שצריך לדרוש מהזולת מסירת נפש כזו; בנוגע לכל המצוות מצינו שצריכים לדרוש מהזולת, שזה נכלל במצות "הוכח תוכיח את עמיתך"¹⁵, אבל בנוגע לחפש מסירת נפש, לא מצינו זאת¹⁶ – הנה במה דברים אמורים, כאשר לא מרגישים שישנה שליחות מלמעלה. מה שאין כן כאשר הדבר הוא על דרך "שכינה"¹⁷ מדברת מתוך גרונו"¹⁸.

ואם כן, באמת, מצד החשבון של "אחרי רבים להטות"¹², הרי אפילו על-פי שכל דקדושה היה נחשון יכול לפקפק האם מותר לילך לים. אלא, נחשון לא רצה להיכנס לשקלא וטריא. הוא ידע שהקב"ה אמר שצריכים לילך להר סיני לקבל את התורה. ולכן טען, שכדי להשיג מטרה זו, הדרך אינה לחזור למצרים, וגם לא להלחם עם מצרים או לילך למדבר. בשביל מטרה זו יש רק דרך אחת, והיא – לילך לים. ובמילא צריכים לקפוץ לים, שעל-ידי זה מתקרבים בצעד נוסף ("מיט אַ טראַט נענטער") להר סיני.

¹⁵ שעדיין אין שייכים לזה, ולא קיבל על עצמו וכו', ואעפ"כ כו' (מהנחה בלתי מוגה).

¹⁶ קדושים יט, יז.

¹⁷ ואם רוצים לחפש בחפש מחופש ("גריבלען זיך") מתוך נטי' של הגוף ונפש הבהמית – יכולים למצוא שע"פ שו"ע אסור לעשות זאת (מהנחה בלתי מוגה).

¹⁸ נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1087.

¹⁸ וע"ד שמצינו בנביאים, ש"אם יאמר . . לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה . . לפי שעה . . מצוה לשמוע לו" (רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"ב).

ובדרך זה וע"ד זה גם עתה – דאע"פ שחבר ביהמ"ק ניטלה נבואה כו" (ב"ב יב, א"ב), הרי, כל הענינים נחשבו בתורה (כפי שמצינו אפילו בנוגע לאור שנברא ביום ראשון (נסמן בתורת מנחם – התועדויות ח"ב ע' 55)), אלא שצריכים לידע כיצד למצוא זאת. ובוזר ובוז מה ששאלו אצל רבותינו נשיאנו גם בנוגע לענינים גשמיים –

דלכאורה, הרי רבינו הזקן שואל באגה"ק (סכ"ב) כיצד יתכן "לשאלו בעצה גשמית כדת מה לעשות כו", בה בשעה שענין זה שייך רק "לנביאים ממש אשר היו לפנים בישראל, כשמואל הוראה אשר הלך אליו שאל לדרוש את ה' ע"ד

ד. המעמד ומצב של בני ישראל בקריעת ים סוף מהוה הוראה לדורות, וכן גם לעבודה של הרבי בעל ההילולא, שהוא בעצמו עבד בעבודת הקודש מתוך מסירת נפש, וגם הנחיל זאת לכל אלו שהולכים בדרכיו¹³.

מיד בתחילת נשיאותו¹⁴ התחיל עבודתו בקודש

¹¹ פירקא דרבינו הקדוש – בבא דארבעה אות נא. וראה ירושלמי תענית פ"ב ה"ה. מכילתא (ותיב"ע) עה"פ פרשתנו (בשלח) יד, יג"ד. יל"ש שם רמז רלג (בתחלתו). וראה גם תורת מנחם – הדרינים על הרמב"ם וש"ס ע' שכן ואילך. וש"נ.

¹² משפטים כג, ב.

¹³ וגם אלו שיתחילו לעשות כן מכאן ולהבא (מהנחה בלתי מוגה).

¹⁴ שאז היתה נתינת מקום לכר"כ דרכים, טענות וביאורים,

מניעה, ולו רק למלאות עבודתו ב"ויקרא שם בשם הוי' א"ל עולם".

ובאופן כזה היתה גם הנהגת בעל ההילולא. הוא לא היה להוט אחר מסירת נפש, לא זה היה ענינו. הוא היה להוט אחר "ויקרא שם בשם הוי' א"ל עולם", להפיץ תורה ומצוות ופנימיות התורה עם מנהגיה והדרכותיה. זה היה ענינו, ובשביל עניין זה

ה. הרבי מבאר במאמר¹⁹ החילוק שבין מסירות הנפש של רבי עקיבא למסירות הנפש של אברהם אבינו:

רבי עקיבא שאף וחיפש את העניין של מסירת נפש, כאומר²⁰ "מתי יבוא לידי ואקיימנה"²¹. מה שאין כן אצל אברהם אבינו לא היה עניין מסירות נפש עבודה בפני עצמה. ענינו היה – "ויקרא שם

זה שיש כתות שונות בעלי סברות שונות ומשונות –

כיוון שאין זו הדרך להתקרב לקבלת התורה, אין זו

הדרך שלנו

לא נרתע משום דבר, ועבד עבודתו עד כדי מסירת נפש ועד בכלל.

ובמילא לא נכנס לחקירות ושקלא וטריא אם במקרה כזה צריך עליפי דין למסור נפשו, אם לאו. כיוון שאינו מתעסק בעניין מסירת נפש; התעסקותו היא בהפצת והחזקת היהדות, ואודות דברים אחרים אינו חושב, שום דבר אינו עוצר אותו מעבודתו.

ולכן גם אינו מתפעל מהכתות השונות שישנם בכניישראל. כל הטענות אינן נוגעות לו. הוא יודע אך ורק דבר אחד – שצריכים לילך ולהתקרב להר סיני. אלא מאי, יש באמצע ים – קופץ הוא לתוך הים. אלא מאי, מה יהיה לאחרי כן – הרי זה עסקו של הקב"ה, ואין זה נוגע אליו²²; הוא צריך לעשות את שלו – לילך ולהתקרב להר סיני.

בשם הוי' א"ל עולם"²², "אל תקרי ויקרא אלא ויקריא"²³, היינו, שעשה שהזולת יכריז, שכולם יכריזו – לא "א"ל העולם", שאלקות ועולם קשורים זה בזה אבל הם בכל זאת שני דברים, אלא "א"ל עולם", שזהו דבר אחד²⁴ – "אין עוד מלבדו"²⁵.

זו היתה עבודתו של אברהם אבינו. הוא לא חיפש מסירת נפש, אלא, אם היתה נדרשת מסירת נפש בשביל עבודתו, היה מוכן לכך. כאשר השליכוהו לכבשן האש – לא היה על זה שום

האתונות כו", ואילו מי שאינו "רואה" (נביא) יכולים לשאול ממנו עצה ותושי' רק בדברי תורה, ולא בעניני פרנסה ושאר ענינים גשמיים.

ואעפ"כ רואים ששאלו אצל רבותינו נשיאנו אודות ענינים גשמיים, ולא היתה אצלם הקושיא שענינים אלו שייכים רק ל"רואה" (ראה גם תורת מנחם – התועדויות ח"ב ס"ע 107. ח"ט ריש ע' 128. וש"נ) – כיוון שגם אצלם הי' ע"ד ענין זה, והיינו, שכאשר יש צורך בדבר בשביל העבודה, אזי משתמשים גם בענין זה (מהנחה בלתי מוגה).

(19) סה"מ הש"ת ע' 1. ע' טו. ע' 30. ועוד.

(20) ברכות סא, ב.

(21) ועד"ז מצינו במגיד מישירים (נסמן בלקו"ש חכ"א ע' 176) אודות הבית'יוסף, שכאשר הובטח לו שיוכה למסור נפשו, "לאתוקדא על קדושת שמי' רבא" – הי' שמת; וכאשר המגיד אמר לו שמצד איהו ענין שעשה שלא כדבעי נטלו ממנו זכות זו – הצטער ונפל ברוחו כו' (מהנחה בלתי מוגה).

(22) וירא כא, לג.

(23) סוטה יו"ד, סע"א ואילך.

(24) ראה תורת מנחם – התועדויות ח"ב ע' 202. וש"נ.

(25) ואתחנן ד, לה.

(26) כלומר: לא כמו הרן, שהמתין עד שראה שהשליכו את אברהם לכבשן האש ולא נשרף, ואז הלך גם הוא בבטחון שיעשה לו נס (פרש"י נח יא, כח) – שאז אין עושים לו נס (פרש"י אמור כב, לב),

אלא כפי שהי' אצל נחשון, שקפץ לתוך הים מבלי לידע מה יהי' אח"כ,

– שהרי כאשר עומדים בשיעור דיום זה, עדיין לא יודעים אם הים יקרע אם לאו (ענין זה יתברר רק בשיעור דמחר) –

שכן, מה שיהי' אח"כ אין זה הענין שלו, אלא הענין של הקב"ה, ובלשון חז"ל (ברכות יו"ד, סע"א): "כבשי דרחמנא" (מהנחה בלתי מוגה).

1. וזוהי ההוראה שבעל ההילולא מסר לנו, לכל אלו שצריכים להתכונן לגאולה העתידה:²⁷

העבודה שלנו היא לקיים: "אני נבראתי לשמש את קוני"²⁸. העבודה שלנו היא - "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"²⁹.

זהו העניין שלנו, ומלבדו לא נוגע לנו שום דבר.

זהו שישנם כתות שונות בעלי סברות שונות וגם משונות, זה צועק ניתנה ראש ונשובה מצרימה, זה צועק שצריך לערוך מלחמה, וזה צועק שצריכים לברוח למדבר - הרי כיוון שאין זו הדרך להתקרב לקבלת התורה, אין זה הדרך שלנו.

ענייננו הוא - לילך לקבלת התורה, שהרי הקב"ה הוא "נותן התורה", לשון הוה"³⁰. וזאת עשה ללא חשבונות. אם יש באמצע ים - מהיכי תיני, נלך ביים. אם יש באמצע הר - נבקע את ההר. הולכים אנו לקבלת התורה, להתאחד עם הקב"ה. וכאשר הולכים לקבל את התורה ללא חשבונות

- אזי "ה"³¹ ילחם לכם ואתם תחרישון"³².

ז. וכשם שמצינו גבי נחשון, שזכה להיות ראשון הנשיאים להקריב ולחנך את המשכן³³, להיות "ושכנתי בתוכם"³⁴ - כמו כן צריך כל יהודי להעמיד את עצמו בתור נחשון.

ואז יקיים מה שכתוב בתיקוני זהר³⁵ שכאשר ימצא יהודי אחד כדכעי (שם נאמר הלשון "צדיק", והרי "ועמך כולם צדיקים"³⁶), יביא הוא את משיח, ויקבל את פנימיות התורה שיגלה משיח.

ועלידי זה נבוא ל"אז ישיר"³⁷, "מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה"³⁸ - שיקויים היעוד³⁹ "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, והרבי בעל ההילולא יוליכנו לקראת משיח בחסד וברחמים.

(מהתועדות י"ד שבט ה'תשט"ו)
תורת מנחם כרך טז, ע' 50-45

31 פרשתנו (בשלח) יד, יד.

32 והיינו, שכאשר ישנו יהודי שמכריז 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", וכדאיתא בזהר (ח"ב מז, ב) "לא תתערו מיד", כי אם להמשיך לילך בדרכו, מבלי הבט אם באמצע ישנו ים או נחשים ועקרבנים וכיו"ב - הנה עיי"ז נבקע הים, וכל בני ישראל ניצולים ומקבלים את התורה בשלימות, בה בשעה שבלעו"ז "לא נשאר בהם עד אחד" (שם, כח).

ולא זו בלבד שנעשית בקיעת ים סוף שבו צריכים בני ישראל לעבור עתה, אלא עוד זאת, שנבקעו כל המימות שבעולם (פרש"י שם, כג), שלכן אפילו "יושבי כנען" תפול עליהם אימתה ופחד" (שם טו, טז), היינו, שאע"פ שארץ כנען היתה מדינה רחוקה מארץ מצרים, שביניהם הפסיק ה"מדבר הגדול והגורא נחש שרף ועקרב" (שרומז על ג' קליפות הטמאות (ראה ל"ת וסה"ל להאריז"ל עה"פ עקב, ח, טו)), מ"מ, לא הפסיק הדבר על הפעולה דקריעת ים סוף, וגם יושבי כנען ראו שנבקעו כל המימות שבארץ כנען בגלל שנחשון בן עמינדב קפץ לים סוף מתוך מסירת נפש! (מהנחה בלתי מוגה).

33 ראה במדב"ר פי"ג, ז.

34 תרומה כה, ח.

35 כ"ה במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תג. וראה זהר חדש ס"פ נח (כג, ד).

36 ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

37 פרשתנו (בשלח) טו, א.

38 מכילתא ופרש"י עה"פ. סנהדרין צא, ב.

39 ישעי' כו, יט.

27 ובהקדמה - שלעתיד לבוא תהי' בקיעת הנהר "לשבעה נחלים" (ישעי' יא, טו), היינו, לשבעה דרכים, שדרכם ילכו כל שבעת הנרות ד"מנורת זהב כולה", שהם כל בניישראל (ראה לעיל ס"א (בגוף השיחה)).

- שזהו החילוק שבין הגאולה העתידה להגאולות שלפנ"ז (לבד יצ"מ שקודם מתן תורה), שהגאולות שלפנ"ז היו לאחריהם גלות, ובמילא לא נגאלו כל בניישראל, משא"כ הגאולה העתידה תהי' גאולה שלימה שאין אחרי' גלות (ראה מכילתא פרשתנו (בשלח) טו, א. ועוד), ובמילא יצאו מהגלות כל בניישראל (ראה לקו"ש חי"א בתחלתו. וש"נ), כל שבעת הסוגים שבבניישראל,

ולכן, יודע יהודי שעליו להדליק את נשמתו, ולהדליק את כל שבעת הנרות שכולם יתחילו להאיר - להתקרב להר סיני, ולקבל את "אנכי ה' אלקיך" באופן שיהי' נשמע מכל ד' רוחות (פרש"י יתרו כ, ב. שמו"ר פ"ה, ט. תניא פל"י).

וכיוון שכן, אין אצלו נפק"מ כלל אם דעת הרוב היא כמותו, וכמה כתות בלעדו יש בין בניישראל; הוא צריך לעבוד את עבודתו (מהנחה בלתי מוגה).

28 משנה ובריינתא סוף קידושין - ע"פ גירסת הש"ס כת"י (אוסף כת"י של תלמוד הבבלי, ירושלים, תשל"ד). וכן הובא במלאכת שלמה במשנה שם.

29 אבות פ"א מ"ב, ומפרשים שם.

30 ראה של"ה כה, א. לקו"ת תוריע כג, א. ובכ"מ.

יהודים, צאו מן הגלות!

תפילה באופן של שירה

...הוראה נוספת וגם־כן עיקרית בעניין השירה בנוגע לעבודת התפילה (שנקראת גם בלשון רינה (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן היה מתפלל בקול ושירה) – שנוסף על השירה הקשורה עם העלייה מלמטה למעלה, צריכה להיות עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא. ובמיוחד בנוגע לתפילה על הגאולה האמיתית והשלימה (ובפרט לאחר שכבר "כלו כל הקיצין", ונשלמו כל ענייני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים לגאולה (עד עתה), צריך להיות עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה שפורצת גדר (ספר המאמרים תרנ"ז סוף עמ' רכג ואילך) – לא רק פריצת גדרי הגלות, אלא גם ובעיקר פריצת גדרי הגאולה, שהגאולה עצמה היא באופן ד"נחלה בלי מצרים... נחלת יעקב אביך... כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (שבת קיח, סוף עמ' א ואילך) מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

(מהתוועדות שבת יקודש פרשת בשלח תשנ"ב. ספר השיחות תשנ"ב, כרך א' עמ' 320)

גמר ושלימות הצמיחה ד"איש צמח שמו"

בודאי ינצלו ההתוועדויות ד"ראש השנה לאילן" כדי... לעורר התשוקה והגעגועים ועד לרגש השמחה בגלל הידיעה שתיכף ומיד נכנסים לארץ ישראל, לאכול מפריה ולשבוע מטובה, ולקיים כל המצוות התלויות בה בתכלית השלימות, "כמצות רצונך". ויהי רצון ועיקר – שעוד לפני חמישה עשר שבט יהיה גמר ושלימות הצמיחה ד"איש צמח שמו" ועליו נאמר "וקם שבט (מלך רודה ומושל) מישראל, ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה" – "יעמוד מלך מבית דוד (מינוי מלך)... וילחם מלחמות ה' (מלחמה לה' בעמלק)"... ובנה מקדש במקומו" (בנין בית הבחירה).

(שם, עמ' 320-321)

לצעוק ולבקש מתוך שמחה

ישנם הטוענים שצריכים אמנם לצעוק "עד מתי", אבל אף־על־פי־כן מכיוון שנמצאים ביום השבת, ש"אין עצב בו", ואדרבה: "וקראת לשבת עונג" – אין מקום לצעוק "עד מתי", שהרי צעקה זו קשורה עם הצער על הגלות! על כך אומרים להם – אדרבה, תצעוק "עד מתי" מתוך שמחה! ובמכל שכן וקל וחומר: אם כל עניין של תורה ומצוותיה צריך להיות מתוך שמחה, הרי על אחת כמה וכמה שבנוגע למצווה רמה ונישאה כהיציאה מהגלות, יציאת כל בני־ישראל והשכינה מהגלות – בוודאי ובוודאי שצריכה להיות מתוך שמחה הכי גדולה! ומכיוון שכן, צעק "דאלֵאֵי גלות" מתוך "שטורעם" ושמחה גדולה!... ולכן מכריזים עוד הפעם: "אידן, גייט אַרויס פון גלות"... [=יהודים, צאו מן הגלות!]. יש לכם שאלות וקושיות – השאירו אותם בגלות, או שתיקחו איתכם גם את השאלות והקושיות, ו"תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות", ובכל אופן, העיקר הוא – "גייט אַרויס פון גלות"...

(משיחת שבת פרשת בשלח, שבת שירה, ט"ו בשבט תשמ"ו - התוועדויות ה'תשמ"ו, כרך ב' עמ' 527-528)

נשיא ישראל ולא רק של אנ"ש

משמעות תורנית להגדרת 'נשיא' • עבודת ה' לילה ויום ללא הפסק • תיאור ראש־השנה תשב"י (תשי"ב) • הוראת והזרכות בענייני פרנסה ועסקים • דו־שיח מרתק עם צעיר יהודי במהלך פורים תשי"ב: הנחת תפילין עם אחרים תשפיע עליו עצמו • הוראה שנתקבלה בשבט תש"ל לגבי זיכוי יהודים ב"שמע ישראל" בערב • הגהות המזכירות ל'ביטאון חב"ד' תשכ"ה • הרבי כתב "תמונת־הרגילה"

בהזדמנות נוספת (י"ב תמוז תשי"ז - תורת מנחם כרך כ' עמ' 112 ואילך) הצביע הרבי על נקודה מיוחדת:

נשיאותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר אינה רק בגלל שנתפנה מקום שצריכים למלא אותו, לא רק ענין של ירושה בלבד, אלא זהו ענין עמוק הרבה יותר, גם מצד מעלת מציאותו עצמו, שלכן כבר בחיים חיותו בעלמא דין, יכול היה אביו - כב' קדושת אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע - למסור לו את כל ההנהגה כפי שנשיא צריך להנהיג עדה בישראל, כולל גם כפי שנדרש מנשיא מישראל על־פי חסידות, ככל עומקי הביאורים שבחסידות בענין זה.

מסקנה זו הסיק הרבי מהסיפור שבו העלה כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע רעיון לנסוע לארץ־ישראל בשנת תרנ"ז וכשנשאל מה יהיה עם החסידים? השיב שכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נשאר כאן (ברוסיא), והוא יעשה זאת.

ומכאן - שלאחרי שכבר בשנת תרנ"ז היו לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כחות עצמיים כאלו, הנה מאז עד שנת תר"פ עבד בעבודתו בקודש ונתעלה מדרגא לדרגא, עד שניתוספה בו גם מעלת הירושה ("תחת אבותיך יהיו בניך" - שמציאות המוריש נעתקה

באחת מאיגרותיו מתבטא הרבי ('אגרות־קודש' כרך יא עמ' צג): "כב' קדושת מורי־חמי אדמו"ר... זכותי־גן־עלינו נשיא ישראל ולא רק של אנ"ש".

ביו"ד שבט תשכ"ב פתח הרבי את ההתוועדות (תורת מנחם כרך לג עמ' 18 ואילך) בהקדמת העובדה שבעל ההילולא זכה לתואר "נשיא", תואר שנתקבל על־ידי כמה וכמה מישראל, ולא רק על־ידי אלו שהיו חסידיו בעלמא דין, לומדי תורתו וכולי אלא גם כאלה שמסיבה כלשהי לא נכללו בקטיגוריות הנ"ל. בין השאר ציין הרבי ענין שבא במכתב של תלמידי חכמים יש לו תוקף על־פי תורה וכן את העובדה שבהלכה ישנו חילוק בין דינו של נשיא למי שאינו בדין זה.

לפי מה שציינו המהדירים (תו"מ שם) הכוונה להמסופר (בספר 'מגדל עוז' (מונדשיין) עמ' צה) שהגאון הראגוצ'ובי בעל צפנת פענח פתח אגרתו לכב' קדושת אדמו"ר מוהרי"צ (כבר בשנת תר"פ) בתואר "נשיא בישראל, אלוף ביהודה, גזע תרשישים" והסביר שבקבלת הנשיאות - הנמשכת מאדמו"ר הזקן - ישנן כתר תורה וכתר נשיאות ודבר זה בא לידי ביטוי גם בגופו של כב' קדושת אדמו"ר מוהרי"צ.

מענה: כן.
 [והוסיף הרבי:]
 עדיף ליטול הלוואה [מהבנק?] ולסחור באופן
 עצמאי [=ללא שותפים].
 שאלה: אודות.. [שם פלוני].
 מענה: כעצת ידידים.
 שאלה: אודות [נסיעה ל] יפן [=לצורך
 המסחר].
 מענה: כן לנסוע.
 אזכיר על הציון.

מגלים את הניצוץ

סיפר מזכירו של הרבי הריל"ג שי:
 הסיפור התרחש בפורים של שנת תשי"ב.
 הרבי התוועד עם אנ"ש והתמימים בבית הכנסת
 למעלה. במהלך ההתוועדות נכנס אחד שלומד
 באוניברסיטה כשכוסית "לחיים" בידו. הוא נעמד
 בדלת שבין אולם בית הכנסת ("הזאל" הקטן)
 לחדר שני ומשם אמר לרבי "לחיים", הרבי איחל
 לו והלה החל לצאת. לפתע פנה אליו הרבי שוב
 ושאל אותו לשמו הוא השיב באנגלית כי שמו
 אייזיק. הרבי המשיך לשאול: מה שמך בלשון
 הקודש? והלה השיב כי אינו יודע. הרבי ממשיך
 לשאול: על שמו של מי הנך נקרא? הצעיר משיב:
 נדמה לי שקראו לי על שם אחד משלושת האבות.
 הרבי: כנראה הנך נקרא יצחק על-שם יצחק
 אבינו.
 ומה היתה עבודתו של יצחק, המשיך הרבי
 לשאול:

"לא – איני יודע" השיב הצעיר.
 הרבי: דע לך שיצחק עבד ככורה בארות.
 הצעיר: אני חשבתי תמיד שהוא היה צדיק
 גדול שלמד כל היום תורה, ולא התעסק בעבודה
 פשוטה של כריית בארות.
 הרבי: לא מדובר בחפירת בארות סתם. ליצחק
 היו מטרות אלוקיות נעלות. בטח ידוע לך – המשיך
 הרבי – כי עמוק באדמה חבויים מים וכשחופרים
 הרבה מגיעים אליהם. מים אלו נתנם הקב"ה
 בתוככי האדמה וכשחופרים עמוק ומסירים את
 כל שכבות העפר שמעלימות ומסתירות עליהם,
 מגלים את בריאתו של הקב"ה – את המים. וכך
 צריכה להיות עבודתו של כל יהודי. עליו להסיר

במציאות היורש – כפי שמסביר הראגוצ'ובי),
 ומשנת תר"ף התעלה בקודש משך שלושים שנה
 עד שנת תש"י.

עבודת ה' לילה בוקר ללא הפסק

בהזדמנות מסוימת התבטא כ"ק אדמו"ר
 מוהריי"צ נ"ע שההכנה לעבודת התפילה מתחילה
 מ"קריאת שמע שעל המטה" וגם "תיקון חצות"
 הוא הכנה לתפילה אם שייכים לכך.
 הרבי (אז "הרמ"ש") שאל באותו מעמד:
 "האם השינה שלאחרי זה [=אחרי ק"ש ותיקון
 חצות] אינו חשוב הפסק (עד התפילה) ואינו
 נוגע?!".

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ השיב: "אז (לאחרי
 הכנה זו) ישנים באופן אחר, ואז הוא נוגע מאוד!".
 כך תיאר אחד התלמידים ביומנו את ראש
 השנה של שנת תשי"ב [ראש השנה הראשון אחר
 קבלת הנשיאות באופן "רשמי"]:

"אחר תפילת ערבית בליל א' דראש-השנה
 עיין בסידורו.. למחרת בעת ההפטרה וכן בברכות
 בזה, אחר ההפטרה אמר ששני ספרי התורה
 [=אותם אחז] יעמדו משני צידי הבמה. העומדים
 סביב שמעו את הרבי מנגן את ניגונו של אדמו"ר
 [מוהרש"ב] נשמתו-עדן שהיה נוהג לנגן בשעת
 התפילה. בשעת תקיעת-שופר בכה בכיות הרבה.
 הבעל-תוקע היה ר' יוסף טננבוים. הרבי נתן לו את
 השופר מהצמח-צדק שאביו [ר' לוי יצחק] זצ"ל
 תקע בשופר זה. שופר זה הביאו זה עתה מארץ-
 הקודש. הרבי היה ה"מקריא". בעת "יתווה
 בלחש" כיסה הרבי טליתו לשעה קלה..."

אחד החסידים שהתגורר באירופה רשם לעצמו
 באידיש תוכן מענה שקיבל מהרבי בעת 'יחידות'
 (או בכתב?) כנראה במהלך חודש תשרי תש"מ
 אנו מביאים את הדברים בתרגום ללשון-הקודש
 בהשמטות קלות:

שאלה: אודות עזיבת [מקום המגורים]...?
 מענה: עדיין לא הגיעה השעה.

ברכה אודות...

שאלה: האם המדובר אודות ענין החמישית
 עדיין בתוקף?

אחד הנה קלה ומצד השני יש לה שייכות, הגם שלא ישירה, למצות תפילין, שיגידו כל ערב הפסוק "שמע ישראל" שהרי ק"ש ותפילין ב' מצוות הן ובכן למה לא לקרוא "שמע" גם בערב, וזה קל מאד.

"צריכים להתחיל לפעול בכון זה.

"אם יש צורך בדפי "קריאת שמע" נא להודיע לנו.

"בכל הכבוד,

י. לייבוב".

הגהות המזכירות ל'בטאון חב"ד'

בשנת תשכ"ב הוכנה לדפוס חוברת של 'בטאון חב"ד' כששוגרה לרבי או למזכירות הרבי עובר להדפסה נתקבל המענה הבא:

"מאשרים קבלת החומר לחוברת הבאה של הבטאון. ומצורף בזה איזה הערות ותיקונים. בטח תשגיחו על ההגהה וכו'.

"בכבוד, ש.מ. סימפסאהן, מזכיר".

ההערה האחרונה הייתה על המילים: "מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחד מחתניו שי": "שורה זו צריכה תיקון - מכתב כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע.

"לציין המקור, וכן אשר ההערות ומ"מ [ומראי מקומות] - הם של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

"ע' 7 הערה 13 נכתב שליט"א - לציין שהערה זו נכתבה עוד בחיי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ".

בשנת תשל"ד הכניסו צא"ח בניוירוק לרבי עלון שהוכן לדפוס בנושא המבצעים. הרבי הגיב: תמונת/הרגילה (ולא המצו"ב).

כלומר, להדפיס את תמונתו הרגילה באותה תקופה ולא תמונה חדשה.

את שכבות האבק והעפר שעל זולתו ולגלות את הניצוץ היהודי החבוי ונעלם בתוכו.

כיצד? - המשך הרבי - כאשר הנך הולך ברחוב ופוגש ביהודי, עליך לשאול אותו האם כבר הניח תפילין היום, ואם לא - שיתחיל בכך מהיום והלאה.

הצעיר שמע את דברי הרבי קפץ ממקומו ואמר: מה הכוונה? אני תלמיד באוניברסיטה מתכנן קריירה לעתיד ואתה מבקש שאעזוב הכל ואתחיל לעמוד להציע לאנשים להניח תפילין? והרבי השיבו:

לא ביקשתי שתפסיק את תכניותיך. יכול אתה להמשיך הכל כמקודם. רק תזכור שבתור יהודי נבראת לשם מטרה - לקבל ולהשפיע, ואת מה שמוטל עליך להשפיע, אף אחד לא יעשה במקומך. אני (הרבי הראה באצבעו הק' על עצמו) גם-כן לא יכול לעשות זאת במקומך. רק אתה תוכל ותצלח, ולכן האחזיות לכך מוטלת על כתפיך!

הצעיר: אבל אני בעצמי גם-כן איני מניח תפילין וכיצד אשפיע על אחרים שיעשו כן?

הרבי: זה כבר אינו עסקי. עליך לעשות את המוטל עליך ותשפיע על אחרים, ואז יגיעו אליך אלה שעליך להשפיע עליהם. וזה עצמו ישפיע שאתה בעצמך גם-כן תתחיל להניח תפילין...

על הוראה מיוחדת שנתקבלה ממזכירות הרבי: בד' שבט תש"ל שיגר הרב י. לייבוב יו"ר צא"ח דאז את המכתב-חוזר דלהלן:

"לכבוד הנהלת צעירי אגודת חב"ד
"סניף...
"שלום וברכה!"

"קבלנו הוראה ממחנה ישראל, שלכל אלה שמניחים תפילין באקראי או בתמידות ובפרט אלה שלקחו על עצמם ומניחים תפילין כ"י [כל יום] יש להודיע, אשר ישנה עוד מצוה אחת שמצד

התקשרות ה'יחידה' בנשיא הדור

פשוט, לאהוב את הרבי

ההתקשרות האמיתית היא בלימוד המאמרים והקונטרסים, בהתועדות אנ"ש שי' ובהתעוררות האהבה, מנהג החסידים המקושרים - בכל דור ודור - שהיו קובעים להם זמן מיוחד מהם שעה ליום או פעם לשבוע, לשתי שבועות או לחדש, להתעורר ברגשי אהבה למורם ורובם - פשוט ליעב האבען דעם רבי'ן (=פשוט, לאהוב את הרבי) באהבה מודגשת בלב כמו אהבה בשרית לאשה ובנים - נוסף על הזכרון בכל ברכת המזון בהרחמן הוא יברך את מורנו - ובהתעוררות רגשי אהבה היו מציירים לעצמם אותם הזמנים שהיו ביחידות או ששמעו דא"ח או היו בעת התועדות, שבאופן הנהגה כזו היו תמיד מקושרים, והעולה על כולנה היא עבודה בפועל, כל אחד לפי יכולתו, הן בעצמו והן עם זולתו.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע - כרך ו' עמ' שנג)

התקשרות במדריגה השלישית

כמה אופנים בהתקשרות איש אל רעהו, תלמיד לרבו, חסיד לרבו שלו וכמה מדריגות בזה. ההתקשרות בכלל הוא על ידי ההליכה באורחותיו, ומתחלק לשלשה סוגים, מלמטה למעלה, בהתאם לסוג אורחותיו של זה שמתקשר אליו: מבקש או מצוה לאחרים לעשות - התקשרות המתקשר על ידי זה שמקים ציווי והוראה זו. עושה בשותפות עם אחרים - התקשרות המתקשר על ידי זה שמשותף גם כן בזה. עושה בעצמו - התקשרות המתקשר על-ידי זה שכאשר ניתנה לו האפשרויות מחליף אותו בעשיותיו. ובמכתבי של ער"ח תמוז באתי לעורר את החסידים המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שעתה ניתנה האפשרויות להתקשרות במדריגה השלישית, התקשרות נפש רוח ונשמה חי' יחידה שלהם בנשיא וראש דורנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

מובן מעצמו שאין כוונתי ח"ו וח"ו למעט בגודל ערך שאר המוסדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועל אחת כמה וכמה שאין הכוונה למעט ח"ו וח"ו ענין המעמד, וידוע שכל הענינים בקדושה משלימים זה את זה ולא ח"ו מחסרים זה את זה.

(אגרות קודש כרך ג' עמ' שסא)

הליכה בדרכיו והנהגותיו

"בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו. "וע"פ המבואר בכ"מ הצנור והכלי לפעילת והתעוררות ר"ר (=רחמים רבים) דבעל הציון הוא ההליכה בדרכיו והנהגותיו, שלכן תקותי חזקה, שנוסף על הקביעות עתים בלימוד תורת החסידות שיש לו בטח עוד יוסיף מזמן לזמן כהציווי דמעלין בקדש והנ"ל יוסיף בהתעוררות ר"ר ויבשר טוב בהנוגע לו ולב"ב שי' ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ויהי רצון שגם בסביבתו ועל ידידו ומכיריו ישפיע בכיוון האמור. בברכה לבשו"ט.

(אג"ק כרך כ' עמ' קא)

קשר חזק

אחד החילוקים העיקריים אשר בין חסיד למתנגד הוא – יסוד השקפת עולמו של החסיד הוא אשר נשמתו (וכן נשמת חבריו), ניצוץ וענף הוא מנשמה כללית יותר, היא נשמת האדמו"ר שלו, וכתוצאה מזה, הרי, הן בענינים גשמיים והן בענינים רוחניים, יש ביניהם קשר חזק.

(אג"ק ח"ט עמ' ו)

להתבונן באהבת המקושרים

אצל כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים, הרי שמלבד הענין של התעוררות רחמים על המקושרים – היתה עבודה של הזכות המקושרים בינו לבין עצמו, ולהתבונן בענין אהבת והתקשרותם, כמים הפנים, שזה מעורר את כוחותיו הפנימיים של זה שמתבוננים אודותיו. כפי שרואים במוחש שכאשר מביטים בחזקה על אדם, נאלץ הוא להחזיר מבט, כי הבטה פנימית מעוררת עצם הנפש – וכך גם במחשבה.

(היום יום – יד שבט)

לשמור את הצינור פתוח

בודאי חקוקים באותיות החקיקה בזכרוננו דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ במכתבו אליו מהשבוע ההסתלקות, אשר מברכו "להצלחה בעבודת שליחותי בגשמיות וברוחניות" ולכן יהי חזק במילוי שליחותו זו, כי בטח יראה בזה הצלחה מופלגה, ועליו רק לעשות המוטל עליו בשמחה און האלטן אפען דעם צנור ההתקשרות (= ולשמור את צינור ההתקשרות פתוח).

(אג"ק ח"ג עמ' שד)

התקשרות שלימה עם הראש

...ובקצרה לבאר קושייתו, הנה גם כשהיו באים להרבי לבקש ברכה, לא היו באים אליו מפני מעלת הגוף שלו אלא מפני מעלת נשמתו. כל ענין המיתה אינו שייך כי אם בגוף, כי הנשמה היא נצחית, ובפרט נשמת צדיק שאינה שייכה כלל וכלל לגהינות, כף הקלע וכו', הרי ענין המיתה בה היינו הסתלקות, [פ]ירושא עלי' למדרגה נעלית יותר ואינו קרוי ח"ו מת. וכמה שכתוב בזוהר (ח"ג דך ע"א).

ומה שכותב שמכין מחשבתו לזולתו, הנה, בקצרה, אין הדבר כן, כי (א) הבקשה היא שהצדיק ברוב צדקתו ימליץ טוב על המבקש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, (ב) כוונה שני' בזה, אשר כל חסיד ומקושר הנה נשמתו היא פרט מנשמת הצדיק שהיא כלל גדול, ונמשלה לראש ביחס להנשמות פרטיות שלה, כמבואר בתניא פ' ב'. וכמו שכל אבר ואבר אף שהוא מקבל חיותו מהנשמה, הנה תחילה הנשמה מתלבשת בראש ומח, ומהראש ומח מתחלק אח"כ החיות לכל אבר ואבר לפי ענינו, כך הוא ג"כ בחסיד ורבי, אשר הראש כיון שהוא בריא וחזק יש בו כל החיות השונות של כל אבר ואבר, וכדי שיהי' ג"כ האבר בריא, צריך שתהי' התקשרות שלו עם הראש שלימה, היינו הגידים והנערוון המקשרים הראש עם האברים יהיו פתוחים, אשר אז יומשך אל האבר החיות השייך אליו.

וזהו בכללות ענין ההתקשרות של חסיד לרבי, אשר על ידי זה מקבל החסיד כל המצטרך לו הן בגשמיות והן ברוחניות.

(אג"ק ח"ג עמ' תנה)

הלכות ומנהגי חב"ד

קביעות יומית בשו"ע אדה"ז

בקונטרס התפילה, לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, (אות יז) כתב: "והנני להזכיר מה שנצטוונו בהלכות תלמוד-תורה... שכל אחד ואחד ממש... מחוייב ללמוד ההלכות פסוקות הצריכות למעשה, ולזאת צריך כל אחד ואחד ללמוד שולחן-ערוך אדמו"ר... חלק אורח-חיים מתחילתו ועד סופו... ויעשה כל אחד ואחד זמן קבוע בכל יום ללמוד ולחזור שולחן-ערוך הנ"ל לידע את המעשה אשר יעשה בכל הענינים הנוגעים לחיי נפשו..." (ההדגשות אינן במקור).

קוראים³ בסוף הפרשה: "תמחה את זכר, ואחר-כך זכר⁴ עמלק", הן בשביעי והן במפטיר [בדבר שלילת 'הכאת עמלק' כבר נתבאר ב'התקשרות' גיליון קט"ז].
הפטרה: "ודבורה אשה נביאה... ארבעים שנה" (שופטים פרק ה)⁶.
המנהג הוא לאכול בשבת שירה 'שווארצע קאָשע'⁷ [דייסה ממין קטניות הנקרא כיום בארץ 'כוסמת'⁸], ומקורו כדלהלן:
בשבת שירה תש"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע⁹:
"המהר"ל מפראג [שהיה מייסד, מבסס ומפיץ

שבת קודש פרשת בשלח

י"א בשבט, שבת שירה

שחרית: נוהגים לעמוד בעת קריאת השירה¹.
בבית חיינו נהוג לנגן ב'והמים להם חומה... ומשמאלם" הראשון (יד, כב) כמו בסוף-פסוק רגיל, ובשני (יד, כט) כמו לפני "חזק". בשירה עצמה (פרק טו) מנגנים בכל מקום שבו מוזכר שם ה': פסוקים א.ג. ו. יא. טזיט. ובשירת מרים (טו, כא): "שירו לה'... בים"².

(3) שם, ובמנהגי פורים בעמ' 72. וראה שם הערת הרבי בארוכה.
(4) הקורא בתורה וטעה בתיבה אחת, רגילים בין אנ"ש לחזור רק על התיבה המוטעית, כמו כאן בניקוד תיבת "זכר" (ואין חוששים שיישמע כאילו שתי המילים גם יחד כתובות בפסוק עצמו). וראה בשו"ע אדמו"ר הל' קריאת-שמע סי' סד ב, פרמ"ג שם, א"ר סי' קלו ס"ק ד וב'התקשרות' גיליון שמע עמ' 19 וש"נ.
(5) וכבר כתבו זאת פוסקים בדורות שעברו, כמוכאב ב'לקוט יוסף מועדים' (ה) עמ' 259.
(6) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. ובשיחות-קודש תשל"ו ח"א עמ' 459 איתא, שמנהג חב"ד בד"כ לקצר בהפטרות, להוציא פרשתנו [ההפטרה הארוכה ביותר!] כי בה גם המלחמה היא חלק מן השירה, עיי"ש. [הרה"ג ר' מאיר מאזוז שליט"א כתב לי בטעם הדבר שהספרדים בד"כ מקצרים בהפטרות, כיוון "שעל הרוב מקפידים האשכנזים שלא לפחות מכל" פסוקים בהפטרה, והספרדים סומכים דהיא דסליק עניינא סיגי, וזה מצאתי בכעשר הפטרות במשך השנה. רק בהפטרת פ' שקלים מיחלפא שיטתייהו של האשכנזים והספרדים. ומנהגנו בתוניס להתחיל גם שם 'בן שבע שנים' כמנהג אשכנז' ומנהג חב"ד שם כהספרדים].
(7) ספר-המנהגים עמ' 72. לוח כולל-חב"ד. המקור - היום-יום, י"ז בתבת. ובהערות וצינונים שם ח"ב ציין שהמנהג נזכר כבר בב"ח סי' רח ד"ה והתוספות מסתפקים. וכנראה קשור לכל האמור בקטע הבא (כיוון שהמאכל חביב על העופות).
(8) כינוי זה בטעות יסודו. משנה-ברורה סימן רח ס"ק ב. סידור 'מנחת ירושלים' (תשל"ב) עמ' 1057. וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'דגן' ובצירורים שם.
(9) ספר-השיחות תש"ב עמ' 73.

(1) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בדרך-כלל, כשהרבי היה עומד בקרה"ת, הפנה פניו אל הס"ת מ'ויושע' מתחילת או מאמצע הפסוק לדרך (לא היתה קביעות בזה) ועד גמר שירת מרים. והחל משנת תשל"ח, מאז החל לשבת בקרה"ת, עמד מ'ויושע' עד גמר שירת מרים.
(2) מפי הרה"ח ר' יוסף-יצחק שלי אופן.
אדה"ז היה קורא בתורה את שירת הים בנוסח-טעמים מיוחד, השונה מנוסח הקריאה דכל השנה וגם משאר השירות שבתורה, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ש בן הצמח-צדק, שלימד זאת להרה"ק הרז"א אחי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי-דיבורים ח"ב עמ' 460. וראה בסה"ש תש"ו ע' 38, ובלה"ק בס' התולדות אדה"ז ח"ד עמ' 1070 משיחה בסעודת ליל שש"פ תש"ו).

יום רביעי,

חמישה-עשר בשבט

יום רביעי בלילה, אור ליום חמישי: סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה - בשעה 8:47.

אין אומרים תחנון¹⁵.

'ראש-השנה לאילן' נוגע לדינא בארץ-ישראל - "לעניין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט"¹⁶, אבל לא מצינו בש"ס שייקרא ט"ו בשבט בשם 'יום-טוב'.

המקור היחיד לכך הוא - כמבואר בראשונים¹⁷, ש"כיוון דקתני בהדי הדדי, כל ארבעה ראשי-שנים ביחד, בהא דמיא אהדדי"¹⁸.

הלשון הרגיל 'ראש-השנה לאילנות' בלשון רבים, ביאורו¹⁹: כיוון שהתחלת העבודה היא מ'הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך', היינו להשפיע על אחרים, להצמיח אילנות, ורק אחר-כך מתחיל עבודת עצמו בתפילה²⁰.

הפירות שעדיין לא הגיעו לשליש גידולם עד ט"ו בשבט יהיו שייכים לשנת המעשר החדשה, שמתחילה בט"ו בשבט, דהיינו השנה - שנת 'מעשר שני'. בפועל, הפירות הראשונים שייכנסו

של מנהגי ישראל¹⁰] קבע מנהג¹¹, אשר בשבוע של פרשת בשלח היה מורה לכל מלמדי התינוקות ולכל ההורים לילדים¹² קטנים, לקבץ את הילדים בשבת שירה בחצר בית-הכנסת ולספר לילדים את סיפור קריעת ים-סוף, כיצד שרו הציפורים וציפצפו בשעה שמשה וכל בני-ישראל, אנשים ונשים, שרו את שירת 'אז ישיר', והילדים הקטנים קטפו פירות מעצי הים¹³ והאכילו את הציפורים ששרו ורקדו.

המהר"ל היה מצווה לתת לילדים 'קאשע' [דייסה] שיתנוה לפני התרגולים והציפורים¹⁴, לזכר פירות הים שבהם האכילו הילדים הקטנים את הציפורים. לאחר מכן היה המהר"ל מברך את כל הילדים ואת ההורים, שיזכו לחנך את הילדים ולגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים". ע"כ.

יום שלישי,

י"ד בשבט

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

[10] 'התועדויות' תשמ"ו שבהערה הבאה.

[11] בשעתו העיר הרב: "והלוואי היו מחדשים עתה מנהג זה בכל קהילות ישראל", 'התועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 448 (ועיי"ש בחריפות בעמ' 454 - בלתי מוגה). ובלקוטי-שיחות ח"ב עמ' 522 מבאר ההוראה מסיפור זה, עיי"ש. אולם למעשה, כשהציעו לפרסם עד"ו, נענו בהוראה: "לא להעתיק כל זה עתה - כי כנראה נשתקע המנהג לגמרי, וכשם שמצווה כו' כך כו'" (=כשם שמצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע - כך נדפס בס' היכל-מנחם ח"ב עמ' לו: "מתאריך ו' שבט תשמ"ח, אבל בחוברת 'לקט הליכות ומנהגי ש"ק' עמ' 75 תיקן שהמענה היה בשנת תש"ג, לאלה שרצו ללמד זאת לילדים ב'חדר'. וראה להלן הערה 14.

[12] והכוונה גם לילדות - כדמוכח מקריעת ים-סוף ('התועדויות' תשמ"ו שם, הערה 115).

[13] ראה שמות רבה כא"י.

[14] והעיר הרב: "אלא שלא ראינו שכ"ק מו"ח אדמו"ר ינהוג כן. [ויש לומר מהטעמים לזה - מה שכתב אדמו"ר בשו"ע (או"ח סי' שכד ס"ח) "יש נוהגים לתת חטים לפני העופות בשבת שירה, ואינו נכון שהרי אין מזונותיהם עליך" (דפסק כהמ"ג שאוסר, ולא כמו שמסיק בס' תוספת-שבת הובא באורחות-חיים שם, שכיוון שנהוג כן לשם מצווה אין להקפיד בכך), ובימינו אלו לא מצוי שיהיו תרנגולים וכיוצא בהם שמוזנותיהם עליך (כפי שהיה רגיל בדורות שלפני זה בעיירות הקטנות)].

"בכל זאת, הרי זה רק בנוגע להאכלת העופות, אבל בוודאי שיש לספר לילדים את כל הנ"ל, ובמיוחד - לנטוע בהם מידה טובה של רחמנות על בעלי-חיים (שמתבטאת גם בסיפור ההאכלת העופות), ורחמיו על כל מעשיו" - ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 222.

[15] לוח כולל-חב"ד וספר-המנהגים עמ' 16, ע"פ סידור אדמו"ר. השלמה לשו"ע אדמו"ר (נדפסה בסוף ח"א עמ' 357, ובמהדורה החדשה ח"ד (!) עמ' תכו) ס' קלא ס"ח.

[16] פרש"י ורע"ב ריש ראש-השנה. רמב"ם הל' תרומות פ"ה הי"א. וזאת כיוון שהאילנות מפסיקים לינוק מהמים דאשתקד, ומתחילה אצלם יניקה חדשה במעול, ארבעה חודשים לאחר שנידונו על המים. ירושלמי ראש-השנה פ"א ה"ב.

ראה הדעות ביחס לשיעור 'חנטה', 'הבאת שלישי' ו'עונת המעשרות' בס' 'המועדים בהלכה' עמ' קפב, אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'הבאת שלישי' בתחילתו, ובמפורט בהערות לס' 'שבת הארץ' (מהדורת תשנ"ג) ח"א עמ' 392.

לא ניתן להפריש תרומת מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת. [17] מרדכי ראש-השנה פ"א סימן תשי"א. הגהות מיימוניות הל' שופר פ"א סוף ס"ק א.

[18] כדמוכח גם מדברי הגמרא (מועד-קטן ד, א) שאם "גמרי בהדי הדדי, ילפינן מהדדי", ראה שו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן ה [על תשובה זו חתום רבינו גרשום מאור הגולה, ובס' 'אגודה' מובאים הדברים בשם 'גאון' - 'המועדים בהלכה' עמ' קפו. וראה שיחות' קודש ששכ"ב עמ' 189]. כל הקטע לקוח מהתועדויות תשד"מ ח"ב עמ' 948.

[19] אף שלשון המשנה בריש ר"ה הוא 'ראש-השנה לאילן', וראה לקוטי לוי-יצחק אג"ק עמ' תיג.

[20] ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 283.

לגדר זה יהיו שקדים ושסק²¹.

אכילת פירות:

בט"ו בשבט "נוהגים להרבות במיני פירות של אילנות"²², ואף שאז רק זמן החנטה, דהיינו התחלת הצמיחה, נוהגים לאכול פירות מוכנים ופירות הכי משובחים, ואכילה כשיעור ברכה אחרונה דווקא, כי גם הסיום והתכלית כלולים כבר ב'ראש', ורואים אותם כבר אז בגלוי²³. ובפרט מיני פירות שנשתבחה בהן ארץ-ישראל - "גפן ותאנה ורימון... זית שמן ודבש"²⁴ - "דבש תמרים"²⁵, ונוהגים לאכול גם חרובים, שיש להם שייכות מיוחדת לניסים, כסיפור הגמרא על רבי חנינא בן דוסא ש"די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת", ובהמשך לזה מסופר על כמה וכמה ניסים שאירעו לו, בהיותו 'מלומד בניסים'²⁶.

יש מי שנוהגים לומר ליקוטים מתנ"ך וזוהר כו²⁷ - ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לא ראיתי במדינותינו נוהגים כן"²⁸.

כינוסים:

התאחדות כל האיברים היא עלידי ה"ראש",

21 בפירות המביאים שלש סמוך מאוד לט"ו בשבט יש להיוהר מתערובת. אם אירעה, ראה בס' 'משפטי ארץ - תרו"מ' פ"ח ס"דח, ובקונטרס 'הפרשת תרו"מ במערכת הציבורית' (מכון התורה והארץ, תשנ"ב) עמ' 138 (בפרי האדמה הולכים לפי תאריך הלקיטה, ור"ה שלהם היה ב'א' בתשרי).

22 מג"א או"ח קלא ס"ק טז. השלמה לשו"ע אדה"ז שם ס"ח. וראה שיחת ליל ט"ו בשבט תשל"ט סל"ח. ש"פ בשלח תש"מ סנ"ו. לקראת ש"ק ט"ו בשבט תשמ"ט אמר הרבי: "...בכלל, אין הדגשה לקיים את המנהג דאכילת פירות דווקא ברבים. על-פי רוב [כשחל ט"ו בשבט בחול] אוכלים את הפירות כל אחד בפני עצמו, בבית, ביחד עם בני ביתו, בתוך הסעודה וכיוצא בזה...." (ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 209, ובלה"ק - התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 225).

23 'התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 914.

24 עקב ח.ח.

25 רמב"ם הלכות ברכות פ"ח ה"ג [וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'דבש' בתחלתו, וש"נ].

26 תענית כז, סע"ב. ספר-השיחות תנש"א ח"א עמ' 300.

27 נדפסו לראשונה בספר 'מרי עץ הדר', וניציאה, תפ"ח. וכמה פעמים לאחר זה, ובמיוחד בדורנו.

28 לקוטי-שיחות כרך לא עמ' 235.

וכיוון שכל ארבעת הראשי שנים קשורים זה לזה, יש עניין מיוחד לכנס את בני-ישראל בראש-השנה לאילן, שיהיו כבראש-השנה הכללי "לאחדים כאחד", ובפרט כינוסים של ילדי-ישראל שלפני בר-מצווה ובת-מצווה "צבאות השם", כיוון שבהם מודגש במיוחד עניין הצמיחה והגידול, גם (ובעיקר) ברוחניות, שאז הוא עיקר החינוך "חנוך לנער"²⁹.

יש לבחור את הזמן המתאים כדי שיהיה 'ברוב עם' הכי אפשרי, בכל מקום ומקום לפי עניינו: לאחר מנחה דערב ט"ו בשבט, בט"ו בשבט עצמו, בימים שלאחרי, עד ליום השבת-קודש, השבת דמתן-תורה (ומה טוב בכל אחד מהזמנים הנ"ל, במקומות שונים וכו')³⁰.

וכדאי ונכון להתחיל בעניין של מעשה בפועל תיכף ומיד, באופן המותר ושייך ביום השבת: א) הוספה בעניין הצדקה - אהבת-ישראל ואחדות-ישראל - עלידי החלטה על סכום מסויים, לא רק החלטה כללית (נוסף על האפשרות לקיים מצוות צדקה עלידי אכילה ושתייה [לחיים]), וכן על-ידי צדקה רוחנית [עצה טובה, לימוד תורה], שיפרישו לעצמם מייד בצאת השבת, ויתנו בפועל בבוקר לפני או לגבאי צדקה. ב) הוספה בחינוך הילדים, לעוררם אודות קיום המנהג דאכילת פירות ביום זה, ולהסבירם משמעותו³¹.

בהתוועדות ט"ו בשבט תשל"א הכריז הרבי: "עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם, עלידי יגיעה והוספה ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה"³².

29 'התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 892.

30 ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 241.

31 שם עמ' 222 ובהערות. וראה פירוט בכיו"ב ב'התוועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2120, תשמ"ח ח"ד עמ' 376, תנש"א ח"א עמ' 24 ועוד.

32 אפילו לבעלי עסק, וכש"כ ליושבי אוהל. וביאר השייכות לט"ו בשבט, שכמו באילן צ"ל יגיעה רבה וזמן רב עד שבאים הפירות, כך בתורה צ"ל 'געת' כדי שיהיה 'ממצאת' - לקוטי-שיחות כרך ו עמ' 312, עיי"ש.

כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

פקודת יום

הרבי נמצא עמו בשליחותו!

ישנם אלו שהיו בבחי' "משרת" אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין, זה בענין פלוני וזה בענין אחר, ורצונם להיות גם עתה בבחי' "משרת" אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובכן, ההוראה מסיפור זה היא - שכאשר ממלאים את שליחותו של הרבי, נעשים בבחי' "משרת", והרבי נמצא עמו בכל מקום שנמצא, אפילו בהיותו במדינה רחוקה, כיון שממלא שם את שליחותו של הרבי.

ו"לא נפלאת היא ממך . . לא בשמים היא", אלא "קרוב אליך הדבר מאד גו' לעשותו" בפועל; אצל כל אחד שייך ענין זה - שהרבי נמצא יחד עמו, וביכלתו לראות את הרבי, ובהקיץ, ועי"ז רואה הוא את כל רבותינו נשיאינו.

(משיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות), התשכ"ז - תורת-מנחם כרך מה עמ' 140)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש